

В. Руднева, студентка

Национальний університет «Кієво-Могилянська академія», Київ

**ГРАВЮРА УТАГАВА КУНИСАДЫ
«СТИХОТВОРЕНИЕ БУДДИЙСКОГО СВЯЩЕННИКА СОСЕЯ» ИЗ КОЛЛЕКЦИИ
МУЗЕЯ ИСКУССТВ ИМЕНИ БОГДАНА И ВАРВАРЫ ХАНЕНКО**

В инвентарной и научной документации Музея искусств им. Богдана и Варвары Ханенко, гравюра Утагава Кунисады «Стихотворение священника Сосея» имеет следующие данные: название «Стихотворение священника Сосея», серия «Подражание 36 поэтам» (1852). При атрибутировании данного произведения была предоставлена новая информация: ксилография Утагава Кунисады «Стихотворение буддийского священника Сосея, актер Мацумото Коширо» в роли Исикава Гоммона из пьесы «Герб павлонии и ворота храма», серия «Сравнение 36 стихотворений из поэтических антологий» (октябрь, 1852).

Ключевые слова: коллекционирование, *укиё-э*, *якуса-э*.

V. Rudneva, student

National University «Kyiv-Mohyla Academy», Kyiv

**THE PRINT UTAGAWA KUNISADA
«POEM BY SOSEI-HOSHI» FROM THE COLLECTION OF
THE MUSEUM OF ART OF BOGDAN AND VARVARA KHANENKO**

In the inventory and scientific documentation of the Museum of Art's Bogdan and Varvara Khanenko, engraving Utagawa Kunisady «Poem priest Sosei» has the following data: name «Poem priest Sosei», a series of «Imitation of 36 poets» (1852). When attribution of this work was provided by new information: woodcut Utagawa Kunisady «Poem Buddhist priest Kisen, actor Matsumoto K?shir?V as Ishikawa Goemon the play of «The Temple Gate and the Paulownia Crest», the series «Comparisons of 36 poems from the poetry anthologies» (November, 1852).

Key words: collecting, *ukiyo-e*, *yakusya-e*.

УДК 655.424(519.3)

І. Срібняк, д-р іст. наук, проф.,

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ

**РОЗВИТОК КОРЕЙСЬКИХ ЗМІ В УМОВАХ ЯПОНСЬКОЇ
ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ПРИСУТНОСТІ
(1905-1945 РР.)**

У статті аналізується процес виникнення перших періодичних видань сучасного типу в Кореї, реконструйовано основні тенденції розвитку газетної періодики в умовах японської військово-політичної присутності у 1905-1945 рр., розглянуто обмежувальні заходи щодо корейських газет, до яких вдавалась місцева японська адміністрація.

Ключові слова: газета, періодика, редактор, видавець, журналістика, преса, засоби масової інформації.

Поява періодичних видань сучасного типу в Кореї була обумовлена розвитком друкарської машинної техніки в світі, окремі зразки якої все частіше завозилися на півострів, а також важливими суспільно-політичними зрушеннями у самій країні. У 1883 р. група політиків-реформаторів прояпонської орієнтації *Кехвандан* з числа найвищих урядовців започаткувала в Сеулі видання газети «Хансон сунбо», яка друкувалась китайською мовою і виходила тричі на місяць. На її шпальтах уміщувалися як урядові постанови, так і новини політичного та економічного життя Кореї, а також зарубіжних країн; як основне її завдання було визначене поширення знань серед народу.

Після невдалої спроби державного перевороту, яка була здійснена цим угрупованням у 1884 р., до влади прийшла група консервативних політиків, які орієнтувалися на Китай. Оскільки газета «Хансон сунбо» була рупором поглядів реформаторів, її видання негайно припинили, а редакційне приміщення було спалене. Тим не менш через кілька років уряд відновив її видання як тижневика «Хансон чубо», статті в якому друкувалися китайською ієрогліфікою та хангілем. Після ліквідації видавничого відділу, який займався друком цієї газети, щотижневик припинив своє існування [Республіка Корея, 2001, с.110-111].

У 1896 р. один з лідерів руху за незалежність Кореї Со Чже Пхіль заснував першу корейську газету сучасного типу «*Тоніп сінмун*» («Незалежна газета»). Вона виходила тричі на тиждень накладом 300 примірників на чотирьох малоформатних сторінках, перші три з яких друкувалися корейською (з використанням фонетичного алфавіту хангіль), а остання четверта – англійською мовою. Перше число газети вийшло 7 квітня 1896 р. Газета відкрила свої регіональні філії в кількох корейських містах (у т.ч. в Ічхоні, Сувоні, Канхві, Пхачжу, Пхеньяні) [Срібняк, 2007-2008, с.165].

На квітень 1898 р. припадає заснування першої в Кореї щоденної газети «*Меіль сінмун*», редактором якої став Лі Син Ман. Попри те, що редакція газети містилася у непристосованому для цього приміщенні – магазині гуртової торгівлі рисом – редакція і журналісти не втрачали оптимізму, друкуючи свої матеріали корейською мовою. Вони висунули гасло модернізації країни, яке вважали нагальним для справи незалежності країни. «*Меіль сінмун*» проіснувала лише один рік, припинивши своє існування через фінансові труднощі.

На зламі XIX-XX ст. Росія, Англія, США, Китай і Японія намагалися посилити свій вплив у Кореї, що негативно позначалось на політичній та економічній ситуації в країні. Зрештою, саме Японії вдалось міцно закріпитись на Корейському півострові, взявши Корею під свій протекторат. З початком російсько-японської війни (1904-1905 рр.) за вказівкою Токіо в усіх сеульських газетах було запроваджено попередню цензуру. Але попри всі обмеження воєнного часу в 1904 р. в столиці засновується нова щотижнева газета «*Техан меіль сінбо*». Аби мати можливість обходити цензурні «рогатки», встановлені японською владою, її головним редактором був призначений Ернст Т. Бетелл – спеціальний кореспондент лондонської «*Дейлі ньюс*» у Сеулі. Цей крок засновників газети виявився досить вдалим – японці деякий час не втручалися у редакційну політику часопису (справа в тім, що ще у 1902 р. Японія підписала з Великобританією військову угоду, відтак переслідування британського підданого могло призвести до ускладнень між двома країнами – *авт.*) [Срібняк, 2009, с.27].

Невдовзі японська окупаційна влада встановила й інші антидемократичні обмеження, які мали на меті унеможливити виявлення корейцями будь-яких форм громадської непокори. Після встановлення протекторату над Кореєю Токіо забезпечило собі практично необмежений контроль за діями корейського уряду. «Техан меіль сінбо» та інші корейські газети намагалися привернути увагу світової громадськості до ситуації в Кореї, що була позначена фактичною втратою урядом цієї країни значної частини суверенних справ. Тривало й подальше обмеження свободи преси, японська влада вдалась до судового переслідування Бетелла та його колег із журналістського «цеху». Вже у 1905 р. очолювана ним газета була закрита, а ще за два роки окупаційна влада прийняла закон про пресу, відповідно до якого корейські часописи втрачали право навіть на мінімальну критику дій Токіо. Після прямої анексії Кореї Японією (1910 р.) виробничі потужності «Техан меіль сінбо» взагалі були продані японським підприємцям.

Наступне десятиліття можна назвати «чорним періодом» для корейської журналістики. У цей час могли видаватися лише газети, підконтрольні японському уряду. Вочевидь – іноземна присутність гальмувала розвиток національної журналістики в Кореї, разом з тим патріотично налаштовані корейці започаткували за кордоном видання цілої низки незалежних газет: «Конніп сінмун» і «Сінхан мінбо» (обидві – Сан-Франциско), «Сіса сінбо» і «Купміндо» (обидві – Гонолулу), «Тедан конбо» і «Хечжо сінмун» (обидві видавалися в Росії) [Республіка Корея, 2001, с.110-111].

У Кореї в цей час видавалось 30 газет (16 – виходили щоденно, 4 – три рази на тиждень, 6 – щотижнево, 4 – щомісячно), проте всі вони належали японцям. Лише єдина газета «Меіль сінбо» (офіційно японського генерал-губернатора) – видавалась корейською мовою, решта друкувалася японською. Але попри всі спроби колоніальної адміністрації нав'язати корейцям чужі цінності та ідеали, в країні набирала оберті національно-визвольна боротьба (т.зв. *Першоберезневий рух*).

У зв'язку з цим офіційний Токіо був змушений шукати різні способи нейтралізації антияпонських настроїв у країні, зокрема вдався до часткової лібералізації закону про пресу[Хюнен 2012, вып.2]. Завдяки цьому (але насамперед через активізацію визвольного руху) 5 березня 1920 р. у Кореї була заснована газета «Чосон ільбо», а 1 квітня того ж року – «Тона ільбо», які сьогодні залишаються двома найстарішими виданнями з числа існуючих нині газет. Ці два приватні видання проводили обережну редакційну політику та поступово здобули певний вплив на формування суспільних настроїв у країні.

«Тона ільбо» вперше в історії країни вдалась до використання ротатійних машин (1921 р.) та організувала клуб газетярів «Муменхве». У 1924 р. «Чосон ільбо» першою випустила ранковий та вечірній випуски, а також вперше в історії корейської преси запровадила сторінку гумору. Плідна діяльність журналістів цих та інших корейських газет уможливила проведення у Сеулі першого з'їзду газетярів Кореї (1925 р.), в якому взяли участь близько 700 делегатів з усіх куточків країни.

Така журналістська активність підштовхнула японську адміністрацію до запровадження обмежувальних заходів щодо корейської преси вже починаючи з 1926 р. Найчастіше застосованою з поміж них стала тимчасова заборона продажу популярних

корейських газет («Тона ільбо», «Чосон ільбо» та ін.), а також конфіскація їх накладів (понад 1,7 млн. примірників у 1927 р., більше 820 тис. у 1928 р., близько 760 тис. у 1929 р.) та заборона друку (чотири рази впродовж 1926-1940 рр.).

Натомість ті газетні видання, які декларували свою лояльність японській владі («Сіде ільбо», з 1924 р.; «Джунуе ільбо», з 1926 р.; «Джунан ільбо» з 1931 р.) почувалися цілком комфортно, не маючи жодних проблем з розповсюдженням своїх накладів [Хюнен 2012, вып.2]. Але у 1940 р. видання всіх корейських газет взагалі було припинене на невизначений час, а після початку війни зі США контроль японської влади на медійному полі Кореї став тотальним.

Перемога союзників у вересні 1945 р. над Японією поклала кінець Другій світовій війні, принісши Кореї довгоочікувану незалежність. Уже через кілька тижнів з моменту появи на півострові американських військ у Кореї виходило 68 газет різного політичного спрямування. Тривав й розвиток інформаційного сектору корейських медіа: у вересні 1945 р. співробітники-корейці інформагенції «Домей», яку до цього контролювали японці, створили першу національну інформаційну агенцію «Хебан Тхонсін» («Вільна преса»). Того ж місяця виникла ще одна корейська агенція – «Чосон Тхонсін», а на основі корейських відділень агенції «Домей» у Сеулі та Пусані – агенція «Кукче Тхонсін» [Срібняк 2011, с.128].

Ці та інші заходи дозволили нормалізувати ситуацію на медійному полі Кореї, і хоча країна переживала складні суспільно-політичні трансформації, на півострові продовжували залишатись американські війська – країна поступово поверталась до мирного життя. І хоча за кілька років територія Кореї перетворилась на суцільне поле бою між армією Півдня і Півночі, підтримуваних відповідно США і СРСР та Китаєм, тим не менш корейська національна журналістика продовжувала розвиватись й в цих драматичних умовах.

Список використаних джерел та літератури:

1. Республіка Корея. Цифри і факти. – Сеул: Корейська служба інформації Державного інформаційного агентства, 2001. – 215 с.
2. Срібняк І.В. Періодика країн Далекого Сходу: становлення, особливості розвитку, сучасний стан (XVIII – початок XXI ст.) // Українська орієнталістика: Зб. наук. праць викл. та студ. Ін-ту східних мов Київ. нац. лінгв. ун-ту і Нац. ун-ту «Києво-Могилянська Академія» / Гол. ред. І.В.Срібняк. – К., 2007-2008. – Вип.2-3. – С.160-175.
3. Срібняк І.В. Становление и развитие периодики в Корею (конец XIX – 90-е гг. XX ст.) // Мугунхва: периодическое издание Корейского культурного центра. – К., 2009. – № 7 (март-май). – С.25-30.
4. Хюнен Чо. Основные этапы развития системы печатных СМИ Республики Корея // Медиаскоп: электронный научный журнал Факультета журналистики МГУ им. М.В.Ломоносова. – Москва, 2012. – Вып. № 2. (www.mediascope.ru/node/1036)
5. Срібняк І.В. Зарубіжні мас-медіа: виникнення, особливості функціонування, основні тенденції розвитку (XVII-XX ст.). Навч. посібник / І.Срібняк, М.Палієнко. – К. : НДЦО ім. О.Пріцака НаУКМА. – 2011. – 152 с.

И. Срибняк, д-р филол. наук
Киевский университет имени Бориса Гринченко, Киев

**РАЗВИТИЕ КОРЕЙСКИХ СМИ В УСЛОВИЯХ ЯПОНСКОГО
ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ПРИСУТСТВИЯ
(1905-1945 ГГ.)**

В статье анализируется процесс появления первых периодических изданий современного типа в Корее, реконструированы основные тенденции развития газетной периодики в условиях японского военно-политического присутствия в 1905-1945 гг., рассмотрены ограничительные меры относительно корейских газет, которые использовала местная японская администрация.

Ключевые слова: газета, периодика, редактор, издатель, журналистика, пресса, средства массовой информации.

I.Sribnyak
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv

**THE DEVELOPMENT OF THE KOREAN MEDIA IN CONDITIONS
OF THE JAPANESE MILITARY AND POLITICAL PRESENCE
(1905-1945)**

The process of the creation first modern type of periodicals in Korea has been analyzed in the article. The main trends of newspaper periodicals in conditions of the Japanese military and political presence in 1905-1945 has been reconstructed by the author. Considered restrictive measures on Korean newspaper, which resorted Japanese local administration.

Key words: newspaper, periodical, editor, publisher, journalism, press, media.